

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/274/2021
Identifikačné číslo spisu: 1219202776
Dátum vydania rozhodnutia: 30.05.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1219202776.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní o návrhu navrhovateľa: U. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom B., zastúpeného spoločnosťou LÖWY & LÖWY, s. r. o., so sídlom Slowackého 56, Bratislava, IČO: 47 236 230, proti matke: Q. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom O., zastúpenej: JUDr. Michal Miškovič - advokátska kancelária s. r. o., so sídlom Palisády 32, Bratislava, IČO: 47 255 846 a Advokátska kancelária JUDr. Peter Erdős s. r. o., so sídlom Radvanská 1, Bratislava, IČO: 52 522 211 a maloletému dieťaťu: L. K., nar. XX.XX.XXXX, zastúpenému kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom Vázovova 7/A, Bratislava, o určenie otcovstva k maloletému dieťaťu a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 27Pc/7/2020, o dovolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 29. apríla 2021 sp. zn. 11CoP/46/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej ako „súd prvej inštancie“, „okresný súd“) uznesením zo dňa 04. novembra 2020 č. k. 27Pc/7/2020-245 (ďalej ako „uznesenie súdu prvej inštancie“), zastavil konanie o určenie otcovstva k maloletému L. K., nar. XX.XX.XXXX. Súčasne rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na § 84, § 90, § 91 ods. 1, 2 Zákona o rodine č. 36/2005 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „Zákon o rodine“), § 104 ods. 1, 2, § 109, § 110 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej ako „CMP“) a uviedol, že v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8Pc/25/2019 bolo dňa 16.10.2020 určené otcovstvo k maloletému L. K. na základe súhlasného vyhlásenia rodičov: Q. K., nar. XX.XX.XXXX a E. K., nar. XX.XX.XXXX, o čom bola spísaná zápisnica; dieťa má určeného otca, ktorý sa stáva nositeľom všetkých rodičovských práv a povinností a z toho vyplývajúcej právnej

ochrany, a súčasne odpadá dôvod pre ďalšie určovanie otcovstva, keďže dieťa môže mať z právneho hľadiska len jedného otca.

3. Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 29. apríla 2021 č. k. 11CoP/46/2021-264 (ďalej ako „unesenie odvolacieho súdu“) uznesenie súdu prvej inštancie zmenil tak, že zastavil konanie o určenie otcovstva a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletého, pričom žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Odvolací súd poukázal na § 109 CMP a uviedol, že konanie o určenie otcovstva podľa tretej domnienky musí byť zastavené, pokiaľ v jeho priebehu dôjde k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, t. j. podľa druhej domnienky otcovstva. Na určenie otcovstva súhlasným vyhlásením pritom postačuje, keď k jednému vyhláseniu pristúpi súhlasné vyhlásenie druhého z rodičov, alebo keď k návrhu matky otec v tomto návrhu určený svoje otcovstvo uzná. Krajský súd zdôraznil, že v konaní o určenie otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov súd zisťuje výlučne to, či sú naplnené podmienky na určenie otcovstva druhou domnienkou, a teda preveruje totožnosť účastníkov, skutočnosť, či otcovstvo už nebolo určené (začatie konania o určenie otcovstva podľa tretej domnienky nie je na prekážku), či niet pochybností o spôsobilosti účastníkov na právne úkony, resp. o ich rozumovej a vôľovej vyspelosti. Nie je však namieste skúmať biologický vzťah medzi dieťaťom a domnelým otcom. V praxi preto nie je vylúčené, že matka dieťaťa urobí súhlasné vyhlásenie s iným mužom, než ktorý bol označený za otca v návrhu na začatie prebiehajúceho konania o určenie otcovstva podľa tretej domnienky. Aj takéto vyhlásenie však má za následok zastavenie konania o určenie otcovstva, keďže súd nemá v prípade, že matka urobí súhlasné vyhlásenie o určení otcovstva s iným mužom, ktoré naplní všetky potrebné náležitosti, inú možnosť, než konanie o určenie otcovstva zastaviť. Z uvedeného dôvodu odvolací súd nemohol vziať do úvahy tvrdenie navrhovateľa, že otcovstvo E. K. k maloletému je vylúčené, a že matka aj tento muž majú o danej skutočnosti vedomosť, v čoho dôsledku (podľa tvrdenia navrhovateľa) je ich súhlasné vyhlásenie o určení otcovstva k maloletému neplatné podľa § 39 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti odvolací súd zdôraznil, že určenie otcovstva k maloletému súhlasným vyhlásením je otázkou osobného stavu maloletého, ktorú si súd prvej inštancie s poukazom na § 193 CSP nebol oprávnený sám posúdiť ako predbežnú otázku v rámci konania o určení otcovstva podľa tretej domnienky. Aj keď Okresný súd Bratislava IV rozsudkom sp. zn. 22C/11/2018 zo dňa 20.03.2019 rozhodol o určení neplatnosti (predchádzajúceho) súhlasného vyhlásenia matky a E. K. o otcovstve tohto muža k maloletému, predmetné rozhodnutie sa týka výlučne ich súhlasného vyhlásenia vykonaného dňa 09.11.2015 na Matričnom úrade mestskej časti Bratislava - Ružinov, a nemožno ho vzťahovať aj na súhlasné vyhlásenie matky a E. K. uskutočnené dňa 16.10.2020 v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8Pc/25/2019, keďže sa nejedná o totožný dvojstranný právny úkon. Odvolací súd upozornil na pomerne bohatú judikatúru ESĽP vo vzťahu k problematike určovania či zapretia otcovstva, so všeobecnými princípmi ktorej je možné pracovať nezávisle od toho, k akej konkrétnej domnienke otcovstva sa vzťahuje. Pri strete právom vytvoreného „fiktívneho“ vzťahu a vzťahu „reálneho“ (biologického) ESĽP prakticky vždy zdôrazňuje, že výber prostriedkov k zaisteniu súladu čl. 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej ako „Dohovor“) v oblasti vzťahov jednotlivcov medzi sebou je v zásade záležitosťou, spadajúcou do priestoru posudzovacej voľnosti zmluvných štátov Dohovoru. Otázka určovania otcovstva, vrátane úpravy okruhu osôb legitimovaných na podanie návrhu na zapretie/určenie otcovstva, je teda ponechaná na voľnej úvahe a na politickom rozhodnutí zmluvných štátov. V kontexte prejednávanej veci je súčasne potrebné zdôrazniť, že z judikatúry ESĽP nie je možné vyvodiť povinnosť štátu založiť biologickému otcovi právo napádať status otca vo vzťahu k mužovi, ktorému svedčí zákonná domnienka otcovstva (viď napr. nález Ústavného súdu ČR, sp. zn. II. ÚS 3122/16, zo dňa 16.05.2017 a judikatúru ESĽP v ňom citovanú). V súvislosti s navrhovateľom prezentovanou obavou, že vzhľadom na plynutie lehôt podľa Zákona o rodine sa v budúcnosti nebude môcť domáhať určenia otcovstva k maloletému, odvolací súd uviedol, že Zákon o rodine vo svojich ustanoveniach upravujúcich určenie otcovstva rozhodnutím súdu (§ 94, § 95) nijakým spôsobom časovo neobmedzuje možnosť určenia otcovstva podľa tretej domnienky. Neexistuje teda žiadna zákonná prekážka, ktorá by navrhovateľovi bránila v tom, aby sa po prípadnom určení neplatnosti súhlasného vyhlásenia matky a E. K. o otcovstve tohto muža k maloletému uskutočneného dňa 16.10.2020 v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I, pod sp. zn. 8Pc/25/2019, opätovne domáhal určenia svojho otcovstva k maloletému rozhodnutím súdu. S odvolacou námietkou navrhovateľa, že tento nebol súdom prvej

inštancie informovaný o začatí konania prebiehajúceho na Okresnom súde Bratislava I, pod sp. zn. 8Pc/25/2019, sa odvolací súd nestotožnil, keď z relevantných zákonných ustanovení (Civilný mimosporový poriadok, Civilný sporový poriadok, Zákon o rodine) nevyplýva povinnosť súdu informovať účastníkov o tom, že sa na inom súde vedie súvisiace súdne konanie o určenie otcovstva k maloletému dieťaťu, a preto v danom prípade ani nemohlo dôjsť k procesnému pochybeniu zo strany súdu prvej inštancie. Odvolací súd nevzal do úvahy ani výhradu navrhovateľa, že súd prvej inštancie neoboznámil Okresný súd Bratislava I s existenciou okolností vylučujúcich otcovstvo E. K. k maloletému, ktoré vyplývajú z rozsudku Okresného súdu Bratislava IV sp. zn. 22C/11/2018 zo dňa 20.03.2019, keďže toto tvrdenie sa nezakladá na pravde. Z obsahu spisového materiálu je podľa odvolacieho súdu zrejmé, že Okresný súd Bratislava I mal v čase vykonania súhlasného vyhlásenia matky a E. K. dňa 16.10.2020 vedomosť o vedení predmetného konania, keď súd prvej inštancie dňa 11.09.2020 Okresnému súdu Bratislava I na základe jeho žiadosti oznámil stav konania v prejednávanej veci a zároveň mu zaslal kópiu návrhu domnelého otca na začatie konania. Na základe uvedeného považoval odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie za správne a len v záujme formulačnej správnosti prijatého zastavujúceho výroku napadnutého rozhodnutia, toto podľa § 388 CSP zmenil tak, že vo výroku svojho rozhodnutia zastavil konanie nielen o určenie otcovstva, ale aj konanie o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletého, ktoré je podľa § 110 CMP zo zákona spojené s konaním o určení otcovstva (navrhovateľ v podanom návrhu žiadal rozhodnúť aj o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a jeho vyživovacej povinnosti k maloletému).

4. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal navrhovateľ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z ustanovenia § 420 písm. f/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej ako „CSP“) a odôvodnil ho s poukazom na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06 tým, že odvolací súd sa dopustil pochybenia, nakoľko každý má právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený skutkový stav veci. Krajský súd podľa navrhovateľa nesprávnym postupom, spočívajúcim v zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie, porušil právo navrhovateľa na spravodlivý súdny proces, keď k tomuto procesnému postupu dospel na základe nesprávnej interpretácie § 104 ods. 1 a 2 CMP v súvislosti so skúmaním vážnosti prejavenej vôle pri súhlasnom vyhlásení so záverom, že v tomto konaní súd nie je oprávnený skúmať vážnosť tejto vôle.

5. Dovolateľ taktiež namietal závery krajského súdu týkajúce sa povinnosti zastaviť konanie podľa § 109 CMP, čo viedlo podľa navrhovateľa k ďalšiemu absurdnému záveru, že sa má navrhovateľ opätovne domáhať neplatnosti súhlasného vyhlásenia a po právoplatnom skončení konania opätovne podať návrh na určenie otcovstva, napriek tomu, že už takýto postup v minulosti absolvoval. Dovolateľ zdôraznil, že ak súhlasné vyhlásenie robí muž, ktorý nie je biologickým otcom dieťaťa, možno to považovať za obchádzanie zákona, keďže na legitimizáciu takéhoto vzťahu slúži inštitút osvojenia. Takáto interpretácia je podľa navrhovateľa nielen v rozpore s účelom určenia otcovstva a vytvorenia a existencie rodičovského zväzku, ale aj v rozpore s judikatúrou ESLP a rozhodujúcou interpretáciou súhlasného vyhlásenia o určení otcovstva v intenciách rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Cdo 224/2016 uverejneného v Zbierke rozhodnutí a stanovísk NS SR, ale je zároveň v rozpore aj s najlepším záujmom dieťaťa, keďže nemá určeného právneho rodiča, biologický otec má záujem sa o dieťa starať, ale v dôsledku procesného postupu všeobecných súdov na to nemá právne možnosti. Podľa judikatúry ESLP má principiálne jednotlivец veľmi vážny záujem na určení svojich predkov, a teda aj svojej identity (Jaggi proti Švajčiarsku, rozsudok z 13. júla 2006, sťažnosť č. 58757/00, § 38). Najsilnejší je tento záujem na poznaní svojich predkov, predovšetkým rodičov. Jednotlivým štátom prislúcha usporiadať si právne poriadky - s využitím priestoru k vlastnému uváženiu, ktorým disponujú - tak, aby zväzili v každom jednotlivom prípade v konflikte navzájom stojace záujmy (Menéndez Garcia proti Španielsku, rozhodnutie z 05. mája 2009, sťažnosť č. 21046/07). V každom prípade na základe skutkových okolností sa posudzuje, či bola dosiahnutá spravodlivá rovnováha medzi protichodnými záujmami. Tak tomu spravidla nebude, ak je vnútroštátna úprava rigidná a neberie ohľad na zvláštnu povahu (okolnosti) prípadu (por. napr. Róžaňski proti Poľsku, rozsudok z 18. mája 2006, sťažnosť č. 55339/00, Paulík proti Slovenskej republike, rozsudok z 10. októbra 2006, sťažnosť č. 10699/05). Existencia diskrečnej právomoci (možnosti využitia voľnej úvahy pri rozhodovaní) nemusí byť sama osebe problémom. V právnom predpise však musia byť zakotvené nejaké medze tejto diskrečnej právomoci a navyše pri

posudzovaní, či túto právomoc vykonať, musia orgány zvážiť všetky protichodné záujmy a špecifiká daného prípadu a svoje rozhodnutie kompletne z tohto pohľadu odôvodniť. Neflexibilita vnútroštátnej zákonnej úpravy, ktorá nedovoľuje vziať do úvahy zvláštne okolnosti prípadu, bola podľa ESLP dôvodom pre porušenie čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd aj vo veci Paulík proti Slovenskej republike (pozri J. Kmec a spol.: Evropská úmluva o ľudských právach, 1. vydanie 2012, C. H. Beck 2012, str. 933 až 937).

6. V daných intenciách dovolateľ poukázal na uvedené skutkové okolnosti:

? navrhovateľ sa aktívne domáha určenia otcovstva k maloletému, a to už roky,

? existujú okolnosti, ktoré vylučujú, že otcom maloletého je právne zapísaný otec v rodnom liste a deklaráujúce neplatnosť súhlasného vyhlásenia potvrdil súd právoplatným rozhodnutím,

? osobitná matrika odmietla vykonať zápis súhlasného vyhlásenia matky a E. K., ktoré uskutočnili pred orgánom povereným vedením matrik, t. j. pred Matričným úradom Ružinov s poukazom na právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Bratislava IV,

? Okresný súd Bratislava I mal pri procesnom postupe podľa § 104 CMP vedomosť o okolnostiach vylučujúcich otcovstvo E. K., o neplatnosti jeho právneho úkonu - súhlasného vyhlásenia, s poukazom na § 37 v spojení s § 39 OZ a napriek tomu určil otcovstvo podľa druhej zákonnej domnienky.

7. Dovolateľ poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 224/2016 a sp. zn. 5 Cdo 492/2015 a konštatoval, že súd mal za jednoznačne preukázané, že muž, s ktorým matka urobila súhlasné vyhlásenie o určenie otcovstva nie je, a nemôže byť biologickým otcom maloletého a to z dôvodu, že v čase rozhodujúcom pre narodenie dieťaťa bol vo výkone trestu odňatia slobody. Každé ďalšie vyhlásenie o určení otcovstva uskutočnené medzi týmito subjektmi preto musí byť posudzované ako neplatný právny úkon s poukazom na ustanovenie § 39 OZ pre rozpor s § 37 OZ, preto bolo realizované súhlasné vyhlásenie v konaní o určení otcovstva podľa § 104 CMP a účastníci tohto konania vedeli a museli vedieť, že muž, ktorý vyhlásenie realizoval nie je biologickým otcom maloletého, súd mal vyhodnotiť nielen to, či sú splnené formálne predpoklady pre platnosť tohto právneho úkonu, ale aj či sú splnené aj všeobecné náležitosti platnosti právneho úkonu, ktorým nepochybne súhlasné vyhlásenie vôle je, a to aj v kontexte náležitosti vôle a prejavu vôle. Takýto postup by bol v súlade s vyšetrovacím princípom uplatňovaným v konaniach podľa Civilného mimosporového poriadku. Navrhovateľ osobitne zdôraznil, že Okresný súd Bratislava I mal vedomosť o vylúčení otcovstva E. K., a teda mohol a mal preskúmať, či súhlasné vyhlásenie nie je v rozpore s § 39 OZ, keď z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Bratislava II bolo jednoznačne zrejmé, že otcovstvo E. K. je vylúčené, a o tejto skutočnosti majú obaja, ktorí predmetné vyhlásenie uskutočnili, priamu vedomosť. Dovolateľ sa domnieva, že v prípade súhlasného vyhlásenia o určení otcovstva, ktoré bolo uskutočnené dňa 16.10.2020 ide o celkom zjavné zneužitie práva, ktoré nepožíva právnu ochranu, keďže jeho jediným cieľom bolo zabrániť možnosti určiť otcovstvo navrhovateľa k maloletému 3. domnienkou; jednotlivé domnienky sú vo vzťahu subsidiarity, a určenie otcovstva 2. domnienkou bráni určovaniu otcovstva 3. domnienkou. Dovolateľ ďalej uviedol, že Krajský súd v Bratislave v napadnutom uznesení takéto obchádzanie zákona aproboval, pričom v prípade postupu podľa § 104 CMP sa nevydáva rozhodnutie, t. j. predmetné konanie sa nekončí vydaním žiadneho rozhodnutia, ale právny úkon účastníkov konania sa len zachytí v zápisnici. Aj vyššie uvedené podľa neho potvrdzuje, že pokiaľ aj prišlo k postupu podľa § 104 CMP, pričom súd má relevantné podklady, ktoré preukazujú, že tento právny úkon je neplatný, nemôže v konaní o určení otcovstva na základe tretej domnienky na takéto určenie otcovstva neplatným právnym úkonom prihliadať a nemôže byť naplnená diktia ustanovenia § 109 CMP. Ustanovenie § 109 CMP v intenciách rozhodnutí ESLP ako aj NS SR musí byť interpretované iba tak, že jeho hypotéza môže byť naplnená (k zastaveniu konania o určení otcovstva) len vtedy, ak by súhlasné vyhlásenie, na základe ktorého prišlo k určení otcovstva, bolo platným právnym úkonom, t. j. bolo zákonné; a contrario ak je súhlasné vyhlásenie o určení otcovstva postupom podľa § 104 CMP neplatným právnym úkonom, nemôžu nastať účinky predpokladané ustanovením § 109 CMP vo vzťahu k inému prebiehajúcej konaniu o určení otcovstva. Rozhodujúce v kontexte skutkových okolností je podľa navrhovateľa to, že navrhovateľ ako biologický otec sa aktívne domáha určenia otcovstva k maloletému, keď v tomto smere využil všetky dostupné právne prostriedky, pričom existuje právoplatné súdne rozhodnutie, ktoré vylučuje otcovstvo právneho otca E. K., teda je vylúčené, aby bola táto osoba biologickým otcom maloletého. Dovolateľ poukázal tiež na morálny profil právneho otca ako osoby, ktorá bola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin, opakovane si neplní vo vzťahu k svojim

maloletým deťom vyživovaciu povinnosť, pričom má indície, že sa dopustil porušenia podmienky stanovenej súdom, na základe ktorej bol podmienene prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Navrhovateľ s poukazom na § 236 CSP, § 378 ods. 1 CSP a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR konštatoval, že odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia je na mnohých miestach zmätočné, účelové a nepreskúmateľné, poukazujúc na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 298/2013, sp. zn. 4 Cdo 120/2019, sp. zn. 8 Cdo 152/2018, sp. zn. 5 Cdo 57/2019, sp. zn. 4 Cdo 3/2019 a rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 264/05, IV. ÚS 150/03 a iné. Podľa dovolateľa je v zmysle uvedeného napadnuté rozhodnutie celkom zjavne arbitrárne, pokiaľ ide o interpretáciu ustanovenia § 104 a § 109 CMP, pričom súd sa v dovolaní napadnutom rozhodnutí vôbec nevysporiadal s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu (sp. zn. 6 Cdo 224/2016) a náležite neodôvodnil, prečo nie je oprávnený skúmať platnosť vyhlásenia v rozsahu procesného postupu podľa § 104 CMP. Rozhodujúce skutočnosti vôbec nezohľadnil s poukazom na najlepší záujem dieťaťa, ktorý je, a to aj v intenciách rozhodovacej praxe ESLP, kľúčový pri posudzovaní stretu záujmov dvoch práv, ako aj stretu biologického a právneho rodičovstva. Taktiež odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí neuviedol a nevysvetlil, z akého dôvodu nevychádzal, resp. nezohľadnil a nemusel súd zohľadniť existenciu právoplatného rozhodnutia o neplatnosti súhlasného vyhlásenia o určení otcovstva, ktoré bolo uskutočnené skôr, avšak medzi totožnými účastníkmi predmetného právneho úkonu. Rovnako súd nevysvetlil svoju úvahu a to aj v intenciách základných práv navrhovateľa, ako aj záujmu maloletého, že sa má navrhovateľ opakovane domáhať neplatnosti vyhlásenia o určení otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov a následne opätovne podávať návrhy na určenie otcovstva. Takúto interpretáciu súdu považuje dovolateľ za absurdnú, vedúcu k vyvolávaniu ďalších sporov a podporujúcu matku a E. K. k obchádzaniu zákona, t. j. k opakovanej realizácii súhlasného vyhlásenia, pričom navrhovateľ sa nikdy svojho otcovstva nedomôže, nakoľko sa bude musieť vždy najskôr dovolať neplatnosti tohto vyhlásenia, hoci jeho neplatnosť je absolútne zrejma a súdom už bola aj deklarovaná. Ani vyššie uvedené otázky súd v napadnutom rozhodnutí podľa navrhovateľa neposúdil z pohľadu najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa a stretu práv medzi právom biologického rodiča a najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. S poukazom na vyššie uvedené je podľa navrhovateľa bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je nedostatočné, zmätočné, arbitrárne a miestami až absurdné, keď neponúka odpovede na otázky, ktoré sú pre rozhodnutie vo veci zásadné. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti navrhovateľ navrhol, aby najvyšší súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. K dovolaniu sa prostredníctvom právneho zástupcu vyjadrila matka maloletého. Vo vyjadrení uviedla, že dovolací dôvod zmätočnosti považuje za domnelý a skutočnosti uvedené navrhovateľom za nepravdivé a presvedčenie dovolateľa, že E. K. nemôže byť biologickým otcom maloletého, považuje za subjektívne. Poukázala na fakt, že predmetom prejednávanej veci nie je určenie neplatnosti súhlasného vyhlásenia rodičov a s poukazom na § 84 zákona č. 36/2005 Z. z. Zákona o rodine, § 109 CMP a § 193 CSP nie je súd oprávnený dovolateľom uvádzané skutočnosti v tomto súdnom konaní skúmať. Podľa matky je dovolateľom napadnuté rozhodnutie vecne a právne správne, dostatočne odôvodnené, súladné s judikatúrou súdov Slovenskej republiky a s poukazom na neprípustnosť dovolania voči rozhodnutiu, voči ktorému smeruje, ho navrhla odmietnuť.

9. Kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadril.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné.

11. Dovolaním napadnutým rozhodnutím je uznesenie odvolacieho súdu, ktorým v konaní o odvolaní uznesenie prvoinštančného súdu o zastavení konania (§ 357 písm. a/ CSP) o určení otcovstva „zmenil“ tak, že zastavil nielen konanie o určení otcovstva, ale súčasne aj s ním spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletého (§ 110 CMP). Napriek tomu, že odvolací súd uznesenie okresného súdu zmenil, de facto toto uznesenie potvrdil.

12. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa citovaného zákonného ustanovenia dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Pri posudzovaní znemožnenia uskutočňovať strane jej patriace procesné práva, je nevyhnutné skúmať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietať alebo zvrátiť nesprávny postup súdu.

Relevantná právna úprava:

15. Podľa čl. 154c odsek 1 a 2 Ústavy, medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Iné medzinárodné zmluvy, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku, ak tak ustanovuje zákon.

16. Podľa čl. 8 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8, každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie. Podľa odseku 2 tohto článku štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

17. Podľa čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

18. Podľa § 84 Zákona o rodine otcovstvo sa určuje na základe domniek otcovstva ustanovených v tomto zákone súhlasným vyhlásením rodičov alebo rozhodnutím súdu.

19. Prvá domnienka otcovstva svedčí manželovi matky (§ 85 Zákona o rodine).

20. Podľa § 86 Zákona o rodine manžel môže do troch rokov odo dňa, keď sa dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich, že je otcom dieťaťa, ktoré sa narodilo jeho manželke, zaprieť na súde, že je jeho otcom (odsek 1). Ak manžel stratil spôsobilosť na právne úkony pred uplynutím lehoty na zapretie otcovstva, môže otcovstvo zaprieť jeho opatrovník do troch rokov odo dňa, keď sa dozvedel o skutočnostiach dôvodne spochybňujúcich otcovstvo (odsek 2).

21. Podľa § 87 Zákona o rodine ak sa narodí dieťa v čase medzi stoosemdesiatym dňom od uzavretia manželstva a trojstým dňom po tom, čo manželstvo zaniklo alebo bolo vyhlásené za neplatné, možno otcovstvo zaprieť len vtedy, ak je vylúčené, že by manžel matky mohol byť otcom dieťaťa (odsek 1). Otcovstvo voči dieťaťu narodenému v čase medzi stoosemdesiatym dňom a trojstým dňom od vykonania zákroku asistovanej reprodukcie so súhlasom manžela matky nemožno zaprieť. Otcovstvo však možno zaprieť, ak by sa preukázalo, že matka dieťaťa otehotnela inak (odsek 2). Ak sa narodí dieťa pred stoosemdesiatym dňom od uzavretia manželstva, postačí na to, aby sa manžel matky nepovažoval za otca, ak zaprie svoje otcovstvo na súde. To neplatí, ak manžel s matkou dieťaťa súložil v čase, od ktorého neprešlo do narodenia dieťaťa menej ako stoosemdesiat a viac ako tristo dní, alebo ak pri uzavretí manželstva vedel, že je tehotná (odsek 3).

22. Podľa § 88 Zákona o rodine manžel má právo zaprieť otcovstvo voči dieťaťu a matke, ak sú obidvaja nažive, a ak nežije jeden z nich, voči druhému. Ak nežije ani dieťa, ani matka, toto právo manžel nemá (odsek 1). Aj matka môže do troch rokov od narodenia dieťaťa zaprieť, že otcom dieťaťa je jej manžel. Ustanovenia o práve na zapretie otcovstva manželom matky dieťaťa sa použijú primerane (odsek 2).

23. Podľa § 89 Zákona o rodine ak bolo právoplatne rozhodnuté, že neskorší manžel nie je otcom dieťaťa znovu vydatej matky, začína sa trojročná lehota na zapretie otcovstva pre skoršieho manžela dňom, keď sa dozvedel o právoplatnom rozhodnutí.

24. Ak nie je otcovstvo určené podľa domnienky otcovstva manžela matky, možno ho určiť súhlasným vyhlásením oboch rodičov (§ 90 Zákona o rodine) - ide o druhú domnienku otcovstva.

25. Podľa § 91 Zákona o rodine za otca sa považuje muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov (odsek 1). Súhlasné vyhlásenie rodičov musí byť urobené pred matričným úradom alebo pred súdom (odsek 2).

26. Podľa § 93 Zákona o rodine muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov, môže otcovstvo pred súdom zaprieť do troch rokov odo dňa jeho určenia, len ak je vylúčené, že by mohol byť otcom dieťaťa; táto lehota sa neskončí pred uplynutím troch rokov od narodenia dieťaťa (odsek 1). Aj matka dieťaťa môže v rovnakej lehote zaprieť, že otcom dieťaťa je muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov (odsek 2).

27. Tretiu domnienku otcovstva upravuje ustanovenie § 94 CMP. Podľa jeho odseku 1, ak nedošlo k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, môže dieťa, matka alebo muž, ktorý tvrdí, že je otcom, navrhnúť, aby otcovstvo určil súd.

28. Podľa § 94 ods. 2 Zákona o rodine za otca sa považuje muž, ktorý s matkou dieťaťa súložil v čase, od ktorého neprešlo do narodenia dieťaťa menej ako stoosemdesiat a viac ako tristo dní, ak jeho otcovstvo nevyplývajú závažné okolnosti.

29. Podmienkou využitia tretej domnienky v zmysle zásady ich subsidiarity je, že otcovstvo nebolo ustálené na základe žiadnej z predchádzajúcich domnienok (zákon explicitne uvádza len druhú). Preto môže ísť o situácie, keď rodičia neuzavreli manželstvo (prípadne dieťa sa narodilo mimo rozhodujúceho obdobia), nedošlo ani k súhlasnému vyhláseniu rodičov o otcovstve, prípadne otcovstvo určené na základe ktorejkoľvek z týchto domnienok bolo úspešne zapreté a žiadnemu mužovi opätovne nesvedčí ani domnienka skoršieho manžela. Vychádzajúc z uvedeného, tretia domnienka môže byť v praxi uplatnená ako úplne prvá, alebo až po využití prvej, druhej alebo oboch domnienok, a to po úspešnom zapretí otcovstva založeného týmito domnienkami. Ak otcovstvo bolo relevantným spôsobom ustálené, je to prekážkou pre iného muža, aby sa domáhal určovania otcovstva k tomuto dieťaťu (komentár Iura k Zákonomu o rodine).

30. Podľa § 93 Zákona o rodine muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov,

môže otcovstvo pred súdom zaprieť do troch rokov odo dňa jeho určenia, len ak je vylúčené, že by mohol byť otcom dieťaťa; táto lehota sa neskončí pred uplynutím troch rokov od narodenia dieťaťa (odsek 1). Aj matka dieťaťa môže v rovnakej lehote zaprieť, že otcom dieťaťa je muž, ktorého otcovstvo bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov (odsek 2).

31. Podľa § 94 Zákona o rodine ak nedošlo k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, môže dieťa, matka alebo muž, ktorý tvrdí, že je otcom, navrhnúť, aby otcovstvo určil súd (odsek 1). Za otca sa považuje muž, ktorý s matkou dieťaťa súložil v čase, od ktorého neprešlo do narodenia dieťaťa menej ako stoosemdesiat a viac ako tristo dní, ak jeho otcovstvo nevyklučujú závažné okolnosti (odsek 2).

32. Podľa § 96 Zákona o rodine ak je to potrebné v záujme dieťaťa a ak uplynula rodičom dieťaťa lehota ustanovená na zapretie otcovstva, môže súd na návrh dieťaťa rozhodnúť o prípustnosti zapretia otcovstva. V tomto konaní musí byť maloleté dieťa zastúpené kolíznym opatrovníkom (odsek 1). Ak súd rozhodne tak, že návrhu podanému podľa odseku 1 vyhovie, a určí, že zapretie otcovstva po uplynutí zákonnej lehoty je v záujme dieťaťa, môže dieťa po právoplatnosti tohto rozhodnutia podať návrh na zapretie otcovstva (odsek 2).

33. Podľa § 110 Zákona o rodine ak tento zákon neustanovuje inak, použijú sa ustanovenia Občianskeho zákonníka.

34. Súhlasné vyhlásenie rodičov je právnym úkonom; v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právny úkon musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

35. Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom (§ 39 Občianskeho zákonníka).

36. Podľa § 104 ods. 1 CMP ak sa narodí dieťa, u ktorého nie je otcovstvo určené zákonnou domnienkou svedčiacou manželovi matky ani súhlasným vyhlásením rodičov pred orgánom, ktorý vedie matriku, vyslúchne súd, ktorý je príslušný na konanie vo veciach určenia rodičovstva, matku a toho, koho matka označí za otca, či uznáva, že je otcom.

37. Podľa § 104 ods. 2 vety prvej CMP ak dôjde k súhlasnému vyhláseniu rodičov o otcovstve, uvedie sa to v zápisnici a oznámi orgánu, ktorý vedie matriku, v ktorej je dieťa zapísané.

38. V zmysle § 24 zákona č. 154/1994 Z. z. o matrikách matričné úrady sú povinní zasielať príslušnému matričnému úradu oznámenia o súhlasných vyhláseniach alebo iných skutočnostiach, ktoré majú vplyv na osobný stav, meno alebo priezvisko osoby a sú podkladom na zápis do matriky, jeho zmenu alebo zrušenie.

39. Podľa § 109 CMP ak počas konania o určenie otcovstva dôjde k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov alebo k osvojeniu dieťaťa, súd konanie zastaví.

40. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

41. Podľa § 63 CMP v odvolacom konaní možno uvádzať nové skutkové tvrdenia a predkladať nové dôkazné návrhy.

42. Podľa § 104 ods. 1 Civilného sporového poriadku (CSP) otázku, o ktorej má právomoc rozhodovať iný orgán verejnej moci ako orgán podľa § 193, môže súd posúdiť sám, nemôže však o nej rozhodnúť.

43. Podľa § 104 ods. 2 CSP ak bolo o otázke podľa odseku 1 rozhodnuté, súd na také rozhodnutie prihliadne a vysporiada sa s ním v odôvodnení rozhodnutia.

44. Podľa § 193 CSP súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

Posúdenie veci dovolacím súdom:

45. Dovolateľ odôvodnil porušenie práva na spravodlivý proces v podstate tým, že súdy svoje rozhodnutie riadne neodôvodnili (urobili ho nepreskúmateľným), resp. že odvolací súd mu odňal právo na prístup k súdu argumentáciou, že v zmysle § 109 CMP po súhlasnom vyhlásení rodičov o otcovstve k maloletému dieťaťu (Q. K., rod. C. a E. K.), už súd nemá inú možnosť, len konanie o určenie otcovstva zastaviť, a že z tohto dôvodu nemohol vziať do úvahy tvrdenie dovolateľa o neplatnosti uvedeného súhlasného vyhlásenia (§ 104 ods. 2 CMP) podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pričom v tejto súvislosti zdôraznil, že otázku neplatnosti uvedeného dvojstranného právneho úkonu ako otázku predbežnú nebol súd prvej inštancie s poukazom na § 193 CSP oprávnený sám posúdiť.

46. Uznaniu cudzieho (nebiologického) dieťaťa za vlastné slúži inštitút osvojenia. Inštitút súhlasného vyhlásenia otcovstva slúži v prvom rade k uvedeniu biologického otcovstva do súladu s právnym stavom. Nie je však vylúčené, že súhlasné vyhlásenie o otcovstve vykoná muž, ktorý nie je biologickým otcom (teoreticky aj ten, ktorý s matkou dieťaťa v rozhodujúcom období nesúložil). Koncepcia ustanovenia § 90 Zákona o rodine vychádza z predpokladu, že toto prehlásenie robí biologický otec, ktorému súčasne nesvedčí prvá domnienka otcovstva a dovedty nebolo určené otcovstvo ani podľa tretej domnienky otcovstva.

47. Z judikatúry (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 224/2016) vyplýva možnosť, aby navrhovateľ podal návrh na určenie neplatnosti právneho úkonu (súhlasného vyhlásenia rodičov o otcovstve E. K. k maloletému dieťaťu, vykonaného dňa 16.10.2020, tentoraz pred okresným súdom).

48. Dovolateľ namietal záver odvolacieho súdu, uvedený v bode 3. tohto rozhodnutia, „že určenie otcovstva k maloletému súhlasným vyhlásením je otázkou osobného stavu maloletého, ktorú si súd prvej inštancie s poukazom na § 193 CSP nebol oprávnený sám posúdiť ako predbežnú otázku v rámci konania o určení otcovstva podľa tretej domnienky.“

49. Z ustanovenia § 104 ods. 2 CMP vyplýva, že ak dôjde pred súdom k súhlasnému vyhláseniu rodičov o otcovstve, takú skutočnosť súd (iba) uvedie - zapíše v zápisnici, t. j. nerozhoduje o otcovstve, a oznámi danú skutočnosť orgánu, ktorý vedie matriku, v ktorej je dieťa zapísané.

50. V danom prípade súhlasného vyhlásenia o otcovstve nejde o otcovstvo určené (súdnym) rozhodnutím. Z tohto dôvodu nie je daná ani viazanosť súdu „rozhodnutím“ o osobnom stave, ktoré predpokladá ustanovenie § 109 veta tretia CMP. Aj súhlasné vyhlásenie o otcovstve možno vzhľadom na ustanovenie § 110 Zákona o rodine posudzovať podľa ustanovení § 37 ods. 1 vety pred bodkočiarkou, § 38 a § 39 Občianskeho zákonníka. Súčasne je však potrebné opätovne uviesť, že nie každým súhlasným vyhlásením, pri ktorom muž i matka dieťaťa vedeli, že vyhlásenie robí muž, ktorý nemôže byť biologickým otcom, sa nevyhnutne obchádza zákon. V prípade posudzovania, či sa súhlasným vyhlásením rodičov obchádza zákon, je totiž potrebné ako prvoradé posudzovať, či také určenie je v súlade s najlepším záujmom dieťaťa.

51. V konaní o určení otcovstva súd o samotnej neplatnosti súhlasného vyhlásenia rozhodnúť nemôže. Otázkou bolo, či sa súd, skôr ako pristúpi k postupu podľa § 109 CSP, musí zaoberať vyriešením tejto predbežnej otázky.

52. I keď sa javí, že súdu by nič nemalo brániť, aby sa podľa § 39 Občianskeho zákonníka, vzhľadom na zvláštne okolnosti prípadu, v konaní o určenie otcovstva najskôr vysporiadal s otázkou platnosti v poradí druhého súhlasného vyhlásenia ako s otázkou predbežnou podľa § 194 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP a súčasne s otázkou, či v takom prípade mohli nastať účinky predpokladané ustanovením § 109 CSP, takému postupu podľa názoru dovolacieho súdu bráni nedostatočná hmotnoprávna i procesnoprávna úprava. Pri pripustení tohto zvažovaného (podľa dovolateľa možného) postupu by totiž v konaní o určenie otcovstva podľa tretej domnienky v dôsledku prípadného záveru o neplatnosti súhlasného vyhlásenia ako vyriešenia predbežnej otázky (ale bez oprávnenia súdu v tomto konaní rozhodnúť o určení neplatnosti uvedeného súhlasného vyhlásenia) a po následnom dokazovaní mohol byť výsledkom tohto konania rozsudok o určení otcovstva navrhovateľa; taký rozsudok by bol právnym titulom na zápis navrhovateľa ako otca maloletého L. do matriky. Na strane druhej by súčasne ako stále platný právny titul pre zápis o otcovstve k maloletému L. existovala zápisnica súdu o súhlasnom vyhlásení rodičov o otcovstve, podľa ktorej druhá domnienka otcovstva svedčí E. K.. Domnienka otcovstva by tak svedčila dvom mužom.

53. Dovolací súd vzal do úvahy, že po súhlasnom vyhlásení rodičov o otcovstve k maloletému L. do úvahy prichádzajúcim postupom by mohlo byť zapretie otcovstva právneho otca, určeného súhlasným vyhlásením. Takto určené otcovstvo (súhlasným vyhlásením rodičov) však v zmysle § 93 ods. 1 a 2 Zákona o rodine môže zaprieť len matka dieťaťa a muž, ktorého otcovstvo bolo určené týmto súhlasným vyhlásením rodičov; za podmienok uvedených v § 96 Zákona o rodine, teda ak je to v záujme dieťaťa, môže otcovstvo zaprieť aj dieťa. Zo žiadneho ustanovenia Zákona o rodine ale nevyplýva, že by na podanie návrhu na zapretie otcovstva (určeného súhlasným vyhlásením) bol aktívne legitimovaný dovolateľ.

54. Z judikatúry EŠLP vyplýva, že rozhodnúť, či by biologickému otcovi malo byť povolené spochybniť otcovstvo určené podľa prvej alebo druhej domnienky otcovstva, je na úvahe štátu a „že výber prostriedkov k zaisteniu súladu čl. 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v oblasti vzťahov jednotlivcov medzi sebou je v zásade záležitosťou, spadajúcou do priestoru posudzovacej voľnosti zmluvných štátov. Nie je z nej možné vyvodiť povinnosť štátu založiť biologickému otcovi právo napádať status otca vo vzťahu k mužovi, ktorému svedčí domnienka otcovstva.“

55. Z okolností prípadu vyplýva, že Q. K. a E. K. žijú v manželskom zväzku a okrem mal. L. vychovávajú ďalšie spoločné dieťa. Aj v prípade, ak by dovolateľ podal návrh na určenie neplatnosti ich v poradí druhého súhlasného vyhlásenia o otcovstve k maloletému (čo v dovolaní ani netvrdil), by súd predovšetkým musel skúmať, či také určenie je v najlepšom záujme maloletého.

56. Zákonodarca vylúčil možnosť určenia otcovstva treťou domnienkou v prípade jeho určenia súhlasným vyhlásením. Zákonom jasne a nepochybné v ustanovení § 109 CMP daná povinnosť súdu zastaviť po súhlasnom vyhlásení konanie o určenie otcovstva, vylučuje možnosť iného výkladu (čl. 2 ods. 2 v spojení s odsekom 1 tohto článku CMP). Rovnako jasné a nepochybné je, že v zmysle ustanovenia § 93 a § 96 Zákona o rodine aktívna legitimácia na zapretie otcovstva určeného súhlasným vyhlásením je zákonom daná iba mužovi, ktorému také otcovstvo svedčí, matke dieťaťa, resp. dieťaťu. Ani v prípade podania návrhu na určenie otcovstva by súd v civilnom mimosporovom konaní otcovstvo iného muža určiť nemohol bez zmocnenia zákonom a ním ustanovených výnimočných predpokladov, za ktorých by otcovstvo právneho otca, určené súhlasným vyhlásením, mohol zaprieť aj iný muž tvrdiaci svoje biologické otcovstvo (v danom prípade dovolateľ). Nedostatok takej hmotnoprávnej úpravy je však okolnosťou, ktorú všeobecný súd nie je oprávnený riešiť výkladom, a to bez ohľadu na to, že možným dôsledkom absencie relevantnej (výnimočnej) právnej úpravy by mohlo byť porušenie práva dovolateľa na spravodlivý proces a zacyklenie (striedanie) konaní o určenie neplatnosti súhlasného vyhlásenia a o určenie otcovstva, keď navrhovateľ ako domnelý biologický otec nemá inú možnosť ako sa v primeranom čase domôcť rozhodnutia.

57. V slovenskom právnom poriadku absentuje akákoľvek priamo dostupná alebo sprostredkovaná procedúra, prostredníctvom ktorej by sa dovolateľ mohol domáhať, aby bolo určené jeho otcovstvo a neexistuje v ňom ani žiadne usmernenie, akým spôsobom by mala byť v primeranom časovom horizonte vykonávaná diskrečná právomoc štátnych orgánov pri rozhodovaní, či napadnúť právne otcovstvo

určené súhlasným vyhlásením. Umožnenie, aby aj biologický otec mohol podať žalobu o zapretie otcovstva iného muža, a určenie podmienok za akých tak môže urobiť, aby bola dosiahnutá spravodlivá rovnováha medzi protichodnými záujmami, je iba na vôli a v kompetencii zákonodarcu. Jedinou možnosťou, ktorú za daného právneho stavu dovolateľ má, je potom iba podanie žaloby o určenie neplatnosti v poradí druhého súhlasného vyhlásenia rodičov o určení otcovstva k maloletému, čím správne dôvodil aj odvolací súd.

58. Vzhľadom na uvedené dospel dovolací súd k názoru, že postup súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu ohľadom zastavenia konania o určenie otcovstva po tom, ako došlo k určení otcovstva súhlasným vyhlásením Q. a E. K., bol za daného právneho stavu správny.

59. Z uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru o nedôvodnosti dovolania z dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP, preto ho podľa § 448 CSP v spojení s § 451 ods. 1 veta za bodkočiarkou CSP zamietol.

60. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania rozhodol najvyšší súd podľa § 453 ods. 3 CSP v spojení s § 52 CMP, keď dospel k záveru, že vzhľadom na charakter konania a okolnosti vedúce k jeho ukončeniu nie je spravodlivé požadovať, aby priznal náhradu trov konania účastníkom, ktorí mali vo veci úspech, proti účastníkovi, ktorý úspech nemal.

61. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.